

ଧରତ୍ରୀ
DHARITRI

ସାହିତ୍ୟାମ୍ବୁ

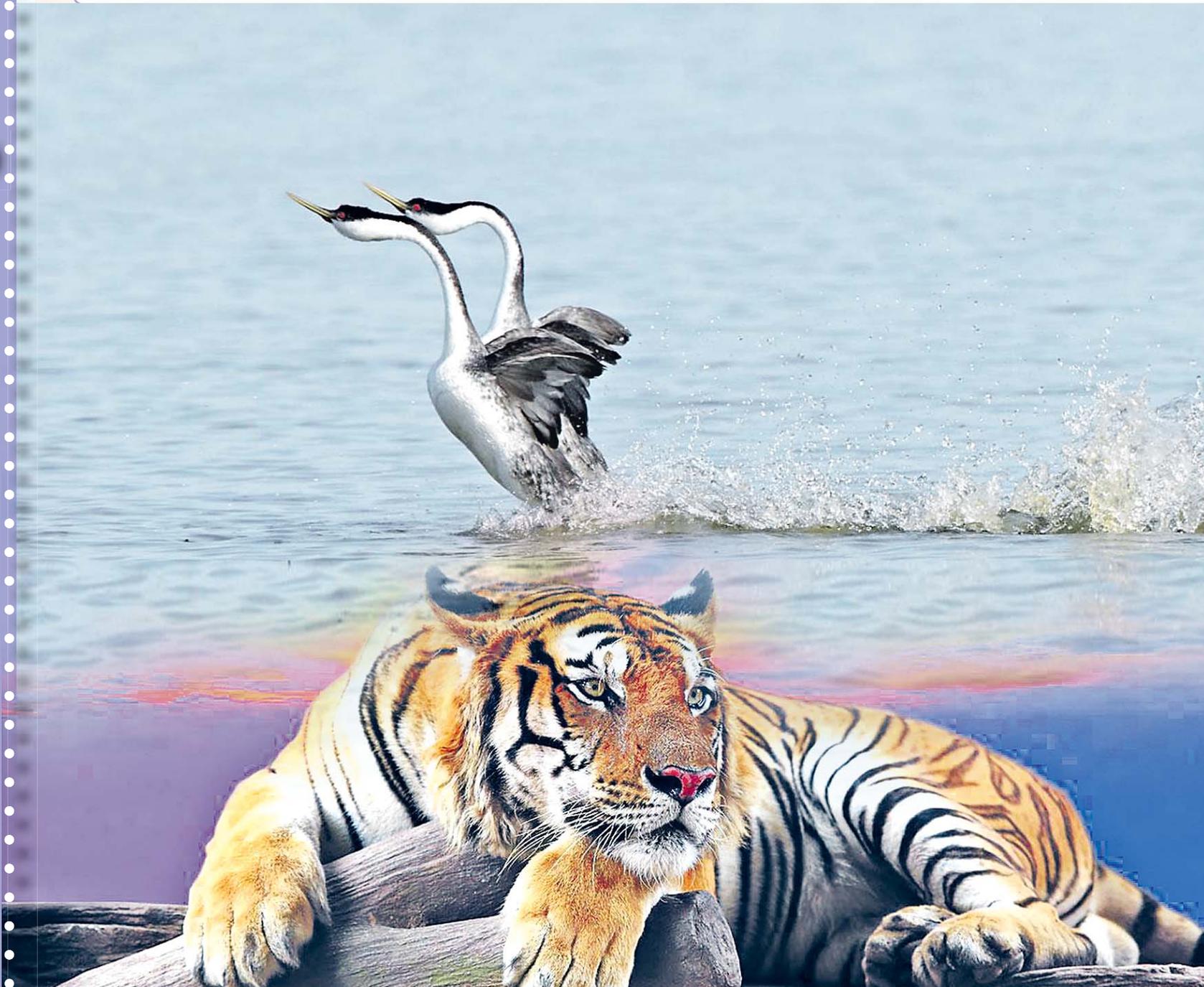
ମାର୍ଚ୍ଚ ୭-୧୯, ୨୦୧୯

ଅବଲୋକନ : ପ୍ରମୋଦ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ସ୍ମରଣୀୟ : ଜୟନ୍ତୀ ରଥ

ପହିଲି ପୁଲକ : ପ୍ରିୟବ୍ରତ ପାତ୍ର

ପ୍ରଥମ ବହି : ଇପ୍ସିତା ସତ୍ତ୍ୱଜୀ

ପକ୍ଷୀ ଫେରିନି

ଲକ୍ଷ୍ମୀତା ସତ୍ତ୍ୱଜୀ

ମୁଁ କବିତା ଲେଖୁଥିଲି ବହୁ ପିଲାବେଳୁ ସତ, ମାତ୍ର ଘରେ କେହି ଜାଣି ନ ଥିଲେ। କଲେଜ ମାଗାଜିନ୍‌ରେ ମୋ' କବିତା ଦେଖି ନମା

ଯେବେ ପଚାରିଲେ ଆଉ କ'ଣ କବିତା ଲେଖୁଛୁ ବୋଲି, ମୁଁ ମୋ' କୁନି ତାଲୁକାଟିକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲି। ନମା ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ, ପୁଲକିତ ଓ ଉତ୍ସାହିତ ବି। ସେତେବେଳେ ନମା (କବି ଡ. ବଂଶୀଧର ସତ୍ତ୍ୱଜୀ) ନୟାଗଡ଼ ସ୍ୱୟଂଶାସିତ କଲେଜରେ ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗରେ ଅଧ୍ୟାପନା କରୁଥା'ନ୍ତି। ହରିହର ମିଶ୍ର ବି ସେହି ବିଭାଗରେ ଥାଆନ୍ତି। ନମା ତାଙ୍କୁ ମୋ' କବିତା ଲେଖା କଥା କହନ୍ତେ, ସେ ମୋର ପାଞ୍ଚୋଟି କବିତା ନିଅନ୍ତି ଓ ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ନିର୍ବାଚିତ କରି 'ସମାବେଶ' ପତ୍ରିକାକୁ ପଠାଇ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ତାହା ପ୍ରକାଶ ପାଏ। ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପତ୍ରିକାରେ ଏହା ମୋର ଥିଲା ପ୍ରଥମ ପ୍ରବେଶ। ଏହା ଭିତରେ 'ଆର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ'ର ମୁଖ୍ୟ ଡ. ଗିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ସେତେବେଳକୁ ନମାଙ୍କର ଏକ କବିତା ସଂକଳନ 'ଛାୟା ଦର୍ଶନ' ପ୍ରକାଶ କରିଥା'ନ୍ତି। ଗିରୀଶ ମଉସା ଥରେ ନମାଙ୍କୁ କହିଲେ, "ଝିଅ ଭଲ ଲେଖୁଛି, ତା' ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଆଣନ୍ତୁ, ବହି କରିବା।" ଯେବେ ନମା ଏକଥା ଜଣାଇଲେ ମୁଁ ଖୁସିରେ ନାତି ଉଠିଲି। ଏତେ ଖୁସି ହେଇଗଲି ଯେ ରାତିରେ ନିଦ ହେଲାନି।

ତା' ପରଦିନଠାରୁ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ପାଇଁ କବିତା ଉତ୍ତରା ଚାଲିଲା। ନମା ତମ କେମିତି କରିବାକୁ ହୁଏ ଶିଖେଇଲେ। ଖୁବ୍ କମ୍ ଦିନ ଭିତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଣ୍ଡୁଲିପିଟିକୁ ଗିରୀଶ ମଉସାଙ୍କୁ ଦେଇଦିଆଗଲା। ବହିର ଶୀର୍ଷକ ଥିଲା 'ପକ୍ଷୀ

ଫେରିନି'। କିଛିଦିନ ପରେ ଗିରୀଶ ମଉସାଙ୍କୁ ଫୋନ୍ ଆସିଲା, "ଭାଇନା, ଲକ୍ଷ୍ମୀତା ବହି ବାହାରି ଯାଇଛି। ପୁସ୍ତକମେଳାକୁ କେବେ ଆସୁଛ ? ବହି ଆମ ସ୍କୁଲରେ ଅଛି। ଝିଅକୁ ନେଇ ଆସିବ। ସ୍କୁଲରେ ମୁଁ ଥିବି। କପି ନେଇଯିବ।" ଆମର ତା' ପରଦିନ ବହିମେଳା ଯିବାର ଥିଲା। କବିତା ସବୁର ବହି ରୂପ ଦେଖି ମୁଁ ଅଭିଭୂତ ହୋଇଗଲି। ଗୀତି କବିତା, ମୋଟ ସାଠିଏ ପୃଷ୍ଠା, ହାର୍ଡ ବାଇଣ୍ଡିଂ ଓ ପ୍ରଚ୍ଛଦ ଡିଜାଇନିଟ ମଉସାଙ୍କ ଝିଅ ମିଶ୍ର କରିଥାଆନ୍ତି। ପ୍ରକାଶ କାଳ ୨୦୦୧ ମସିହା। ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳଠାରୁ ରାତିଯାଏଁ ମୁଁ ଶହେଥର ମୋ' ବହିକୁ ଚନ୍ଦନ କରି ଦେଖୁଲି। ହାତରେ ଆଉଁସି, କଅଁଳ ଛୁଆଟେ ପରି ଛାତିରେ ଜାକିଲି। ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ରଖି ଶୋଇଲି। ରାତିଅଧରେ ଉଠି ପୁଣି କେଇଥର ଦେଖୁଲି। ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇ ହୁଏନି। ମୋ' ଆଖି ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଗିରୀଶ ମଉସାଙ୍କ ସ୍ନେହୀ ମୁହଁଟି ଭାସି ଉଠୁଥାଏ। ଶହଶହବାର ମୁଁ ମୋ' ଅନ୍ତରରୁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରୁଥାଏ।

- ଅଧ୍ୟାପିକା, କଂରାଜୀ ବିଭାଗ, ନିଆଳି କଲେଜ, କଟକ

'ସତରରେ ଶୀତ' ଗପଟି ପଢ଼ିଲେ ରଣଧୀର କପୁରଙ୍କ 'ହୀନା' ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ମନେପଡ଼େ

ମହାଶୟ,
* ଫେବୃୟାରୀ ୨-୧୯, ୨୦୧୯ 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ପଢ଼ିଲି। ମୀନାକ୍ଷୀ ଦେବୀଙ୍କ ଗଳ୍ପ 'ଅସମାଧିତ'ରେ ଦୀପକ ସ୍ତ୍ରୀ ଶାଶୁତାଙ୍କୁ 'ସୁଇଚ୍ ଅନ୍ କଲେ ସବୁ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଯିବ' ବୋଲି ଯାହା କହିଲେ ଚାରି ବର୍ଷର ପୁଅ ବୁକୁନ୍ ବା କାହୁଁ ବୁଝନ୍ତା! ସ୍ମୃତି-ଅନୁଭୂତିରେ 'ଅନ୍ଧିମ ସ୍ୱର' ଖୁବ୍ ଜୀବନ୍ତ। ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଶେଷୋକ୍ତି ଥିଲା- 'ଏ କ'ଣ କରୁଛ!' 'ଧା-ବୌଦ୍ଧ' ଧର୍ମଘଟ ନଗରୀରୁ ଭୂତାଣୁ, ଜୀବାଣୁ, ପରଜୀବାମାନେ ସାମାଜିକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଜଣାଇଥିବା ଦାବିକୁ ନାଲଟ୍ ସିଫ୍ଟରେ ସୁନ୍ଦରୀ ନର୍ସର ଛୁଆଁରେ ଗାଳ୍ପିକ ଭୁଲେଇବା ପ୍ରସଙ୍ଗ କହି ଉପସଂହାର କରିଛନ୍ତି। ସୁପ୍ରିୟା ପାଲଙ୍କ ବିଶେଷ ଗପ 'ସତରରେ ଶୀତ' ରହସ୍ୟ ଉପନାୟ ପରି ଉଲ୍ଲସାପୂର୍ଣ୍ଣ, ଶବ୍ଦ ଜାଲ ସହ ବର୍ଣ୍ଣନା ଚାତୁରୀକୁ ପାଠ କଲେ ରଣଧୀର କପୁର ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ 'ହୀନା' ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଲୋକେଶନ ମନେପଡ଼େ। 'ସମାଜରେ ମଣିଷ ଧୋକା ଦିଅନ୍ତି, ଜଙ୍ଗଲରେ ପଶୁମାନେ ଆତ୍ମୀୟତା ବର୍ଷିଦିଅନ୍ତି' ବାସ୍ତବରେ ମନେରଖିବା ପରି ହୋଇଛି। ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟରେ ସିଂହ, ଶାର୍ଦୂଳ, ଶୁଗାଳ, ନଭତର, ଜଳତର ମନୋହରଣ ନିଜ୍ଜଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ। ଚଳିତ ସଂଖ୍ୟାରେ ବହୁ ଲକ୍ଷ୍ମପ୍ରତିଷ୍ଠ ଲେଖକ ଯଥା ଶିବରାମ ଶତପଥୀ, ଫକୀର ଚରଣ ପାଢ଼ୀ, ବିଜୟ ଚନ୍ଦ୍ର ରଥ, ରଞ୍ଜନ କୁମାର ଦାଶଙ୍କ ବହି 'ପୁସ୍ତକ ପରିଚୟ'ରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି। 'ପହିଲି ପୁଲକ'ରେ ପାପାଲି ଭୂୟାଁଙ୍କ 'ବର୍ଷା' କବିତା ଅସରାଏ ଅଦିନିଆ ବର୍ଷା ପରି। 'ପ୍ରଥମ ବହି' ପ୍ରସ୍ତରେ 'ନିଜନିଜ ଆକାଶ'ର ଲେଖକା ବୀଣାପାଣି ପଣ୍ଡା ଯାହା କହିଛନ୍ତି, ଠିକ୍ କଥା- 'ପ୍ରଥମ ବହି'ର ଅନୁଭୂତି ସବୁ ଲେଖକଙ୍କ ପାଇଁ ନିଆରା। ରୁମ୍‌ଝୁମ୍ ନାୟକଙ୍କ 'ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଭଙ୍ଗା'ର ଧୂରବ, ଧୂରବା ବାପା, କନି ଚରିତ୍ର ଏବେବି ଗାଁଗହଳିରେ ଜୀବନ୍ତ। କବିତା 'ସ୍ମୃତି', 'ରୂମେ', 'ଫଟୋପ୍ରେମ୍', 'ସେତୁଟିଏ ଶବ୍ଦ', 'ତୁମ ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ' ମନଲୋଭା ହୋଇପାରିଛି।

- ପ୍ରତାପ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଢ଼ୀ, ଆଲୋଲି, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଗଞ୍ଜାମ

* ୨୦ ଫେବୃୟାରୀରୁ ୫ ମାର୍ଚ୍ଚ 'ସାହିତ୍ୟାୟନ'ର ପ୍ରଚ୍ଛଦଟି ସୁନ୍ଦର। ଶିଶୁ ବ୍ୟଙ୍ଗର ସୁଲେଖକ ନିରଞ୍ଜନ ପତିଙ୍କ 'ପ୍ରଥମ ବହି' ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁଭୂତି, ସୁନାତି ଦେବୀଙ୍କ ଗଳ୍ପ 'ଆତ୍ମନେପଦା' ଭଲ ଲାଗିଲା। ସ୍ୱଭାବ କବି ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେରଙ୍କ ଜୀବନୀ ଆଧାରରେ ଲିଖିତ ଡ. ମଣୀନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମେହେରଙ୍କ ଗଳ୍ପ 'ବିଶ୍ୱ ଦେଖ ମଧୁମୟ', ଅନୁଦିତ ଗଳ୍ପ 'ପେସାଦାର ବକ୍ତା' ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଡ. ହୁଷୀକେଶ ମଲିକଙ୍କ କୃତ ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ଲେଖକ ମନୋଜ ଦାସଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର ଅନ୍ୟ ସର୍ଜନାକାରୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅମୂଲ୍ୟ ମଣି ପରି। ଗୀତି-କବିତା 'ବିନେ ସପନେ' ଭଲ ଲାଗିଛି। 'ପହିଲି ପୁଲକ', 'ପୁସ୍ତକ ପରିଚୟ' ଆଦି ପଢ଼ି ମୋର ମତ ଯେ, ଧରିତ୍ରୀ 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ଚମତ୍କାର ଭାବେ ସମ୍ପାଦିତ।

- ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ, ବିଦ୍ୟାଧରପୁର, ରୁଆଲିଗୋରଡ଼ା, ଗବ୍‌ବୁଝ, ପୁରୀ

* ୨୦ ଫେବୃୟାରୀରେ ପ୍ରକାଶିତ 'ସାହିତ୍ୟାୟନ'ର ଦ୍ୱିତୀୟ ପୃଷ୍ଠା 'ବିଦଗ୍ଧ ପାଠକ'ରେ ସୃଷ୍ଟି ଆଉ ସୃଷ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କକୁ ନେଇ ବିଭିନ୍ନ ମତାମତ ଓ ମନ୍ତବ୍ୟ ଖୁବ୍ ଗ୍ରହଣୀୟ ଏବଂ ରୁଚିକର ଥିଲା। ଗଳ୍ପ 'ଆତ୍ମନେପଦା'ରେ ଥିଲା ଜୀବନ ରହସ୍ୟର କରୁଣ କାହାଣୀ। ସ୍ନେହ ପ୍ରେମଭରା ସଂସାରର ଅକ୍ଷୁଦ୍ର, ଅଭୂଲ୍ୟ ଛବି କେତୋଟି। 'ସୃଜନ-ଆଳାପ'ରେ ମନୋଜ ଦାସଙ୍କ ସୃଜନଶୀଳତାର ପରାକାଷ୍ଠା ଉପଲବ୍ଧ। ଭଲ ଲାଗିଲା ତାଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିକେତୋଟିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ କାରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣି। କବିତାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ମନକୁ ଆଁ ହୋଇଥିଲା। କବିତା 'ବାଲିଘର', 'ଝିଅ କାନ୍ଦିଥିଲା' ଭାବଗର୍ଭକ। 'ପହିଲି ପୁଲକ'ରେ ଦିଲୀପ ସ୍ୱାଇଁଙ୍କ ଛଳଛଳ ଅନ୍ୟମନସ୍କତା ହୃଦୟରେ ରେଖାପାତ କଲା ଯେ କବି ଲେଖକମାନେ ସବୁକାଳ ଏମିତି ଓଦାଓଦା ଦୁଃଖରେ ଶୋକରେ। ସବୁଥର ସାକ୍ଷାତ୍‌କାରଟିଏ ରହିଲେ ସାହିତ୍ୟ ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ଆମ ସୃଜନଶୀଳତାକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ପରଖି ହୁଅନ୍ତା।

- ମମତା ଦାସ, କୁଞ୍ଜେଇବେଣ୍ଟସାହି, ଜେନାମଠ ଗଳି, ପୁରୀ

* 'ଧରିତ୍ରୀ' ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରତି ୧୫ ଦିନରେ ଥରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ନିଶ୍ଚିତ ଭାବନାର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟର ସାହିମାନ ରକ୍ଷା କରୁଛି। ଖୁବ୍ ଅସୁସ୍ଥ ମାନସିକତାରେ ଏଥର 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ପାଠକଲି। ଏଥର ଲେଖକ ସୁଶୀଳ ମିତଳଙ୍କର ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର ଖୁବ୍ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ମନେହେଲା। ଇନ୍ଦିରା ହାତରେ ଝାଡୁ ଧରି ସଫା କରିବା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ଗୁଣର ପରିଚୟ। ମୀନାକ୍ଷୀ ଦେବୀଙ୍କ ଗଳ୍ପ ସାଂପ୍ରତିକ ଜୀବନବୋଧର ପରିଚାୟକ। ଆଉ ସବୁ ଲେଖା ଭଲ। କବିତା ମୋ' ମତରେ ମନକୁ ଆଁ ନୁହେଁ।

- ରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରପୁର, ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳ, ପୁରୀ

* ଧରିତ୍ରୀ 'ସାହିତ୍ୟାୟନ'ର ପ୍ରତିସଂଖ୍ୟା ମୁଁ ପାଠକରେ। ଏଥିରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ଗଳ୍ପ କବିତା, ସୃଜନ-ଆଳାପ ଓ ସ୍ମରଣୀୟ ଆଦି ପ୍ରମ୍ ସୁନିର୍ବାଚିତ ମନେହୁଏ। ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଲେଖକଲେଖକ, ବିଶେଷକରି ତରୁଣ ପ୍ରତିଭାମାନଙ୍କୁ ସାହିତ୍ୟାୟନରେ ଯେପରି ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଛି, ତାହା ସ୍ମରଣଯୋଗ୍ୟ। କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ପ୍ରତିସଂଖ୍ୟାରେ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ଓ ରମ୍ୟରଚନା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଦିଆଗଲେ ତାହା 'ସାହିତ୍ୟାୟନ'ର ପାଠକୀୟତା ବୃଦ୍ଧିରେ ସହାୟକ ହୁଅନ୍ତା।

- ନିରଞ୍ଜନ ସେନାପତି, ଛେଣ୍ଡିପଦା, ମୟୂରଭଞ୍ଜ

ଆମ ଉତ୍ତର: 'ସାହିତ୍ୟାୟନ'ରେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ଅନୁଭୂତି ଆଦି ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି। ନିୟମିତ ବ୍ୟବଧାନରେ ରମ୍ୟରଚନା ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନିତ ହେଉଛି। ଯଦି ଉପଯୁକ୍ତ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଆମର ହସ୍ତଗତ ହୁଏ, ତେବେ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ଆମର କାର୍ପଣ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ। ଆପଣଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ମନେ ରହିଲା। 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ନିୟମିତ ପଢୁଥିବାରୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ।

- ସାହିତ୍ୟାୟନ

ସାହିତ୍ୟୀୟନ

ଲେଖା ପଠାଇବାର ଠିକଣା

ସମ୍ପାଦକ ଧରିତ୍ରୀ, ବି-୧୫, ରସୁଲଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୦
email: dharitrisahityayana@gmail.com

ସାହିତ୍ୟାୟନ ପ୍ରତି ୧୫ ଦିନରେ ଥରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ। ମୌଳିକ ଗଳ୍ପ, କବିତା, ଅନୁବାଦ ଗଳ୍ପ, ବ୍ୟଙ୍ଗ ଓ ଲଳିତ ନିବନ୍ଧକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଏ। ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ/ଲେଖାକୁ ନେଇ ବିଶେଷ ଅନୁଭୂତି, ଭାରତୀୟ ଓ ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଲେଖା ସ୍ଥାନିତ ହୁଏ। ଆଗ୍ରହୀ ଲେଖକ/ଲେଖକ ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ ଲେଖା ପଠାଇପାରିବେ। ଜେରକ୍ସ କପି ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ। ପୂରା ଠିକଣା ଓ ମୋବାଇଲ ନମ୍ବର ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ।

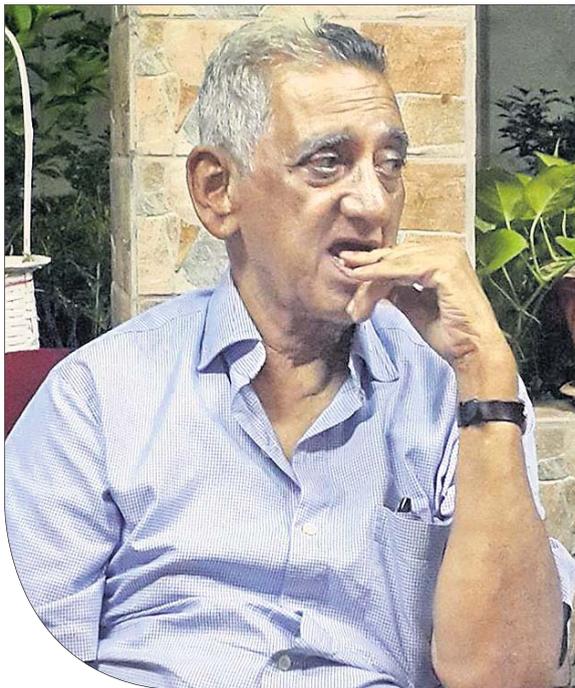
ଅବଲୋକନ

ପ୍ରମୋଦ କୁମାର ମହାନ୍ତି

କେତେ ଗାଆଁ, ତୁଠ, ଘାଟ, ବିଲବାଡ଼ି, ପଠା, ତୋଟା, ପଡ଼ିଆ, ବାଲିକୁଦ ଓ ବଣରୁଦାଗୁଡ଼ିକୁ ଛୁଇଁଛୁଇଁ ଯାଉଥାଏ। ତାହାହିଁ ସେହି ଉତ୍ସର ଅନୁଭବମୟ ସଂପଦ ।

‘ଯେଉଁ ନିଆଁ କୁହୁଲୁଟି ମୋ’ ମନର ଗହଳ ସନ୍ଧିରେ ମୁଁ ସେଥିରେ ପୋଡ଼ାହୁଏ, ତୁମେ ଫେରି ଦେଖ କିଛିନାହିଁ । କଳିହୁଡ଼ି ମାଳତୀର ହାଡ଼ଖଣ୍ଡେ ପାଆନାହିଁ ତୁମେ ଗାଡ଼ିଆର ସାତତାଳ ପଙ୍କ ତଳେ ଲୁଚୁ ପୋଡ଼ାମୁହିଁ । (ନବଗୁଞ୍ଜର)

ଏ କବିତାର ନାୟିକା ମାଳତୀ-ଗାଉଁଲି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିଏ । ତା’ର ସ୍ଵ-କଥନ ଓ ନିଜସ୍ଵ ଉଚ୍ଛି ନଈର ପ୍ରବାହ ପରି ଚାଲିଛି ଯେ ଚାଲିଛି । ମନରେ ଗତାଗତ କରୁଥିବା ଅସଂଖ୍ୟ ଚିନ୍ତା ଓ ଅନୁଭବକୁ ଯେଉଁ କୌଶଳରେ ସ୍ଵାଭାବିକ ଭାବରେ ଲେଖାଯାଇଛି, ତାହାହିଁ ଚେତନାପ୍ରବାହର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ । ଏହା

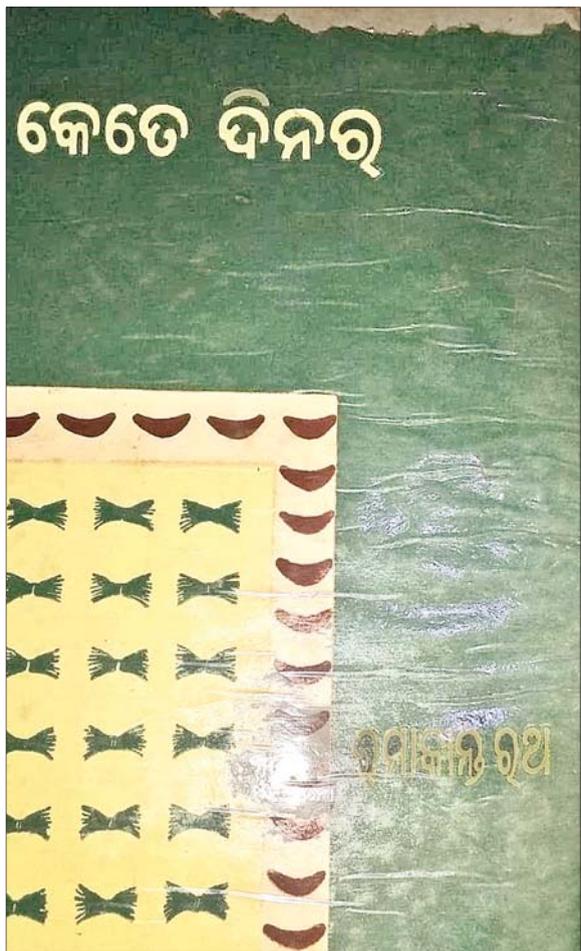
ତୁଠ ଛୁଇଁଛୁଇଁ ବହି ଯାଉଥିବା ନଈ...

ଚେତନାପ୍ରବାହଧର୍ମୀ ସର୍ଜନା । ଏହିଭଳି ଅନେକ କବି ଓ ଲେଖକ ସେମାନଙ୍କ ରଚନାରେ ଚେତନାପ୍ରବାହଧର୍ମୀ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷାମାନ କରିଛନ୍ତି ।

ମୁକ୍ତ ସହଚାର (Free association) ତଥା ଅବାଧ ଚିନ୍ତନ ସହ ଚେତନା ପ୍ରବାହର ଏକାନ୍ତ ସଂପର୍କ ରହିଛି । ସ୍ଵଗତୋକ୍ତି ଓ ଚେତନାପ୍ରବାହ ଏକା କଥା ନୁହଁ । ଚେତନାପ୍ରବାହ ଅନ୍ତରୀଣ ଓ ବହୁ ଗଭୀର । ଏହାର ଧାରା ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ, ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ । ରମାକାନ୍ତଙ୍କର ‘କେତେ ଦିନର’ କବିତା ସଂକଳନ (ଅଗ୍ରଦୂତ, ବାଙ୍କାବଜାର) ୧୯୮୯ରେ ପ୍ରକାଶିତ । ଏଥିରେ ଥିବା ‘ନବଗୁଞ୍ଜର’ କବିତାଟି କୌଶସିଠାରେ କମା, ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ଅଥବା ଆନୁଭୂତିକ ଚିହ୍ନ ନ ଥିବା କବିତାଟିଏ । ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷଯାଏ କବିତାଟି ଚେତନାପ୍ରବାହର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ । ଏହି ‘ନବଗୁଞ୍ଜର’ କବିତା ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଏକ ସଂକଳନ ‘ଷାଠିଏ’ରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଛି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କବିତାଗୁଡ଼ିକର କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଚେତନାପ୍ରବାହର ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲେ ମଧ୍ୟ ‘ନବଗୁଞ୍ଜର’ କବିତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚେତନାପ୍ରବାହର ପରିଚୟ ଦିଏ । ରମାକାନ୍ତଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଏକ କବିତା ‘ଜହ୍ନୁରାତି’ରେ ସମାନ ପ୍ରକାରର ଚେତନା-ପ୍ରବାହ-ଆଜିକର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଛି:

‘ବେଳେବେଳେ ମନେହୁଏ ମୁଁ ଆକାଶ, ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଥଚ ଫାଙ୍କା, ଏବଂ ଦେଖୁଅଛି ପୃଥିବୀ ଯେପରି ତୁମେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ମେଲା କରିଅଛ ହାତମାନ ଯେଉଁଠାରେ ଓହ୍ଲାଇଲେ ସେହିଠାରେ ତୁମ ଆଲିଙ୍ଗନ ।’

ଏହିଭଳି ମୁକ୍ତ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ମାନସିକ ଚିନ୍ତନରେ କମା, ବିରାମ ଚିହ୍ନ ଅଥବା ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ନ ଥାଏ । ଚେତନାପ୍ରବାହ ଏକ ନଦୀ ଭଳି । ଏହାର ଦୁଇକୂଳରେ ତୁଠ ଥିଲେ ଥାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ମହୋଦଧିରେ ବିଲୀନ ହେଲାଯାଏ ବିରାମହୀନ ପ୍ରବାହରେ ଛଳଛଳ କଳକଳ ଯାତ୍ରୀକଟିଏ । ନଈ ବହି ଯାଉଥିଲାବେଳେ

ରମାକାନ୍ତ ରଥ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ କବିତାର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରମୁଖ ନିର୍ମାତା । ‘କେତେ ଦିନର’, ‘ଅନେକ କୋଠରୀ’, ‘ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ମୃଗୟା’, ‘ସପ୍ତମ ରତ୍ନ’, ‘ଶ୍ରୀରାଧା’, ‘ଶ୍ରୀ ପଳାତକ’, ‘ସୀମାନ୍ତ ବାସ’ ଓ ‘ନ ଯା’ ନ ଯା’ କହୁ କହୁ’ ଭଳି କବିତାଗ୍ରନ୍ଥର ଏହି ମହାନ ସ୍ରଷ୍ଟାଂକୁ ଓଡ଼ିଆ ତଥା ଭାରତୀୟ କବିତାକୁ ବିରଳ ଅବଦାନ ପାଇଁ ମିଳିଛି ‘କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର’, ‘ଶାରଳା ପୁରସ୍କାର’, ‘ସାହିତ୍ୟ ଭାରତୀ ସମ୍ମାନ’, ‘କବୀର ସମ୍ମାନ’, ‘ସରସ୍ଵତୀ ସମ୍ମାନ’ ଓ ସର୍ବୋପରି ଦେଶର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନାଗରିକ ସମ୍ମାନ ‘ପଦ୍ମଭୂଷଣ’ । ଓଡ଼ିଆ କବିତାରେ ‘ଚେତନା ପ୍ରବାହ ଧାରା’ର ସର୍ବପ୍ରଥମ ସ୍ରଷ୍ଟା ବା ଜନକର ମାନ୍ୟତା ଦେଇ ତା’କର ଦୁଇ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କବିତା ‘ନବଗୁଞ୍ଜର’ ଓ ‘ଜହ୍ନୁରାତି’ର ତଥ୍ୟନିଷ୍ଠ ଆଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି କବି ପ୍ରମୋଦ କୁମାର ମହାନ୍ତି, ଯହିଁରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ତା’କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣର ଅନନ୍ୟତା...

interior monologue- ଏକାଏକା କହୁଥିବା ବକ୍ତବ୍ୟ- ଅନ୍ତରୀଣ ନିଜସ୍ଵ ଉଚ୍ଛି । ଏହିଭଳି ପରିପ୍ରକାଶ ଦସ୍ତୋଭସ୍କିଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକରେ ରହିଛି । Arthur Schinitzlerଙ୍କ ‘Leutenant Gustle’ ଉପନ୍ୟାସରେ ଅନ୍ତରୀଣ ସ୍ଵ-କଥନମାନ ପୂରି ରହିଛି ।

୧୮୮୮ରେ ଫରାସୀ ଔପନ୍ୟାସିକ Edourd Dujardia ପ୍ରଥମେ ଏହି କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ । James Joyce କ ‘ୟୁଲିସେସ୍’ (Ulyses, ୧୯୨୨) ରେ ଏହି କୌଶଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଫଳ ହୋଇଛି । ଦୁଇ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି Leopold Bloom ଓ Stephen Daodaldasଙ୍କ ଚିନ୍ତନ, କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀମାନ ଏବଂ ଅନୁଭବମାନ ଏଥିରେ ରହିଛି । ଚାଲିଶ ପୁଷ୍ପାଧରି Molly Bloomଙ୍କର ସ୍ଵଗତୋକ୍ତିରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବିରାମଚିହ୍ନ (କମା) ରହିଥିଲା । Dorothy Richardson ତାଙ୍କର ୧୨ ଖଣ୍ଡରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ‘Pilgrimage’ ବହିଟିକୁ (୧୯୧୫-୧୯୨୭) ଏହି ମାର୍ଗରେ ବାଡ଼ିଛନ୍ତି । Marcel Proust (୧୯୧୩-୧୯୭୨) ତାଙ୍କର ‘A La rehuche du Tempo Perdu’ ରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସ୍ଵଗତୋକ୍ତି ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିଛନ୍ତି । Henry James ଓ ଦସ୍ତୋଭସ୍କିଙ୍କର ଦୀର୍ଘ ସ୍ଵଗତୋକ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଲେଖାରୁ ମିଳେ । ସୁତରାଂ କୁହାଯାଇପାରେଯେ, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ପୃଥକ୍ ଭାବରେ କେତେକ ମୌଳିକ ସାରସ୍ଵତ ସ୍ରଷ୍ଟା ଏହି ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଉପନ୍ୟାସମାନ ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।

ସାଂପ୍ରତିକ ଓଡ଼ିଆ କବିତାରେ ରମାକାନ୍ତ ରଥ ସମ୍ଭବତଃ ସ୍ଵ-ଆଳାପ-ଚେତନାପ୍ରବାହର ସର୍ବପ୍ରଥମ ସ୍ରଷ୍ଟା ବା ଜନକ । ଯେଉଁ କବିତା ପାଠକକୁ ଭିନ୍ନ ଏକ ମାର୍ଗରେ କାବ୍ୟରସ ଓ ବ୍ୟଞ୍ଜନା-ପ୍ଲାବିତ ମୁକ୍ତ ଅବାଧ ଭାବସମ୍ଭାରମାନ ପ୍ରଦାନ କରୁଥାଏ, ରମାକାନ୍ତଙ୍କର କବିତା ସେହି ସଂପଦ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି । ଏହା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଓ ଅଭିନବ ।

ସୋ ମହାନ ରାତିଯାଏଁ ସବୁ ଠିକଠାକ ଥାଏ । ସକାଳେ ଉଠି ଚଉଁରାମୂଳେ ପାଣି ଭାଲି ବୃନ୍ଦାବତୀଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମଥାଯାଏଁ ହାତ ଉଠେଇ ମନ୍ତ୍ରପାଠ ପରି କିଛି ଗୁଣ୍ଡଗୁଣେଇବା, ମନ୍ଦିରଯିବା, ଘରର ଯାବତୀୟ କାମ କରିବା, ଜଳଖିଆରେ କ'ଣ ତିଆରି ହେବ, ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ କିଏ କ'ଣ ଖାଇବ ବୋଲି ପଚାରି ଚୁଟିବା ସହ ଲିପି, ଦୀପା ଓ ସ୍ଵାମୀ ସୁଶାନ୍ତଙ୍କର ପ୍ରତିଟି ଦାବି ଓ ଅଳିକୁ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ନିର୍ବାହ କରିପାରନ୍ତି ମାନସୀ । ଦେହ ଭିତରେ କେହି ଜଣେ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ହାତୁଡ଼ିଟେ ଧରି ଅନବରତ ଠକଠକ କରୁଥିଲେ ବି ସେଥିପ୍ରତି ନିନ୍ଦା ରଖନ୍ତିନି କେବେ ସେ । ଓଠରେ ମଲ୍ଲୀଫୁଲିଆ ହସଟେ ହିଁ ତାଙ୍କ ପାରିଲାପଣର ସଦ୍ୟତମ ସ୍ଵାକ୍ଷର ସାଜେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ।

ସୁଶାନ୍ତ କହନ୍ତି, ସେ ହସିଲେ କୁଆଡ଼େ ପ୍ରଜାପତି ଓ ଭୂଆଁମାନେ ବାଟ ହୁଡ଼ି ତାଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ଚକ୍କର କାଟନ୍ତି । କୋଉ ଫୁଲବଣର ଅପୂର୍ବ ବାସ୍ନାରେ ଚହଟିଯାଏ ତାଙ୍କ ଘରର କୋଣ ଅନୁକୋଣ । ସେ ଚାଲିଲେ ପାଦ ଶବ୍ଦ କୁଆଡ଼େ ଘର ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ନିଆରା ସଂଗୀତର ମୂର୍ଚ୍ଛନା ତୋଳେ । କେଜାଣି ! ପୃଥିବୀର ସବୁ ପୁରୁଷମାନେ ତ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପଣତ ତଳେ ନିଜ କ୍ଳାନ୍ତ ଓ ଅବସନ୍ନତାକୁ ଜୋର କରି ଲେସି ଦେବାକୁ ଏମିତି ଅନେକ କଥା କୁହନ୍ତି । ଯେମିତି ଏ ସଂସାରର ପ୍ରତିଟି ମହିଳାଙ୍କ ଛାତିଟି ଏମିତି ଗୋଟିଏ ମାଟି କାନ୍ଥ, ଯେଉଁଠି ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରିୟ ପୁରୁଷମାନେ ବେଳ ଅବେଳରେ ସେମାନଙ୍କର ପାରିଲା ଓ ନ ପାରିଲାପଣର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଥା'ନ୍ତି ।

ମଙ୍ଗଳବାର ଛୁଇଁଲେ ମାନସୀ ଚିକିଏ ଅସ୍ଵାଭାବିକ ଦେଖାଯା'ନ୍ତି । ଏହା ଆଜିକାଲିର ଦୁହେଁ । ଦୀର୍ଘ ତିନି ବର୍ଷ ଧରି ଏମିତିକା ଅଭୂତ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଆସିଛନ୍ତି ସୁଶାନ୍ତ ଓ ପିଲାମାନେ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଖୁବ୍ ବୁଝାଉଥିଲେ ସୁଶାନ୍ତ । ପରେ ପରେ ବିରକ୍ତିଭାବ ଯୋଗଣ କଲେ, ପିଲାଲିଆମି କହି ସେଥିରୁ ନିବୃତ୍ତ ରହିବାକୁ ତାରିଦ୍ କଲେ ତଥାପି କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଗଲାନି ମାନସୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ତା'ପରେ ସବୁ ଦେହସୂତ୍ର ହୋଇଗଲା କହିଲେ ତଳେ । ଆଉ କିଛି କୁହନ୍ତିନି ସୁଶାନ୍ତ । ମାନସୀ ଏବେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ମାନସିକ ରୋଗୀ ପାଲଟିଗଲେଣି ।

ଆସନ୍ତକାଲିର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେମିତି ପ୍ରତିଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଭଲରେ ଭଲରେ କଟିଯାଉ ବୋଲି ମାନସୀ ମଙ୍ଗଳବାର ଦିନଟିକୁ ବିଭିନ୍ନ ପୂଜା, ମନ୍ତ୍ରପାଠ, ହନୁମାନ ଚାଳିଶା, ଧୂପ, ଦୀପ ଓ ନୈବେଦ୍ୟରେ ସାରି ଦିଅନ୍ତି । ରୁଧିରାଚର ଚାକ୍ ପାଇଁ ଘାତବାର । ମଙ୍ଗଳବାର ରାତି ପାହୁପାହୁ ତାଙ୍କ କଅଁଳ ହୃଦୟଟିକୁ ଯେମିତି କେହି ଜଣେ ବିଦାରି ପକାଏ । ରାଶି, ନକ୍ଷତ୍ର, ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଉପରେ ଖୁବ୍ ବିଶ୍ଵାସ କରୁଥିବା ମାନସୀ ବହୁବାର ବିଭିନ୍ନ ଅପୂର୍ବଧାରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଏଇ ରୁଧିରାଚର ଦିନ ।

ରୁଧିରାଚର ଆସିଲେ ସୁଶାନ୍ତ ବି ଆନମନା ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି । ଭୟ ନୁହଁ, ବରଂ ମାନସୀଙ୍କର ଏଇ ଅନ୍ଧ ମାନସିକତା ପାଇଁ । ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଅନ୍ତି ସିନେମା ଯିବାକୁ, ସମୁଦ୍ରକୂଳ ପଟେ ଯାଇ ଘେରାଏ ବୁଲି ଆସିବାକୁ କିମ୍ପା ଲଙ୍ଘି ଡ୍ରାଇଭ୍ କରି କୁଆଡ଼େ ଯିବାକୁ । କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଜମା ରାଜି ହୁଅନ୍ତିନି ମାନସୀ । ବରଂ କୁହନ୍ତି ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲ ନ ଯାଇ ଘରେ ପଢ଼ନ୍ତୁ ଓ ସୁଶାନ୍ତ ଅର୍ପିତ ଛୁଟି କରି ଆଜି ସାରାଦିନ ତାଙ୍କ ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ରୁହନ୍ତୁ । ପାଟି ଖୋଲି ଆଉ ଆଗ ପରି ବିରକ୍ତ ନ ହେଇପାରିଲେ ବି ଆଖୁଳାଏ ଅସହାୟତା ସହ ଛାତ ଉପରକୁ ଯାଇ ସିଗାରେଟ୍ରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରନ୍ତି ଓ ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟକୁ ଡେଇଁ ସମୟ ଯାଏଁ ଚାହିଁ ରୁହନ୍ତି କେବଳ । ଏମିତି ଏକ ରୁଧିରାଚ ଥିଲା ସେଦିନ ବି । ଏରୁକ୍ଷିବନ୍ଧ ପାଖରେ ବାଟ ଆଗୁଲେଇବା ଭଳି ମାନସୀ କହିଥିଲା, “ଏଇ ! ଆଜି ଅର୍ପିତ ଯିବା କ'ଣ ନିହାତି ଜରୁରି ! ଚାଲନା, ଆଜି କୋଉ ଆଷ୍ଟ୍ରେଲୋଜର୍ ପାଖକୁ ଯାଇ

ମହାଦଶା

ଏମ୍. ହିମାଂଶୁ ଆଚାରୀ

ମୋ' ହାତଟା ଚିକେ ଦେଖେଇବା । ଏମିତି ଘାତବାର ଓ ଖରାପ ଦଶା କବଳରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଁ କିଛି ତ ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବ ।” ସେଦିନ ସତରେ ବେଶି ଜରୁରୀ କାମ ହିଁ ଥିଲା ତେଣୁ ମାନସୀର କଥା ରଖି ପାରିଲାନି ସୁଶାନ୍ତ, ବରଂ ଗୋଟିଏ ବିରକ୍ତିଭାବ ଦେଖେଇ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା । ଅର୍ପିତ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ ବାଟ ଥିଲା, ତା' ବାଉଁଶ ସ୍ନିପ କରିଯିବାରୁ ହଠାତ୍ ତଳେ

ପଡ଼ିଗଲା ସୁଶାନ୍ତ । ଭାଗ୍ୟ ଭଲ, ବାମ ପଟ ରାସ୍ତାରେ ଛିଟିକି ପଡ଼ିଲା । ଡାହାଣ ପଟେ ସବୁବେଳେ ଭାରିଯାନର ଅନବରତ ଆତଯାତ । ଅବଶ୍ୟ ସେଦିନ ସେମିତି କିଛି କ୍ଷତାକ୍ତ ହେଲାନି ସତ, କିନ୍ତୁ ଘରୁ ଗୋଡ଼କାଢ଼ିବା ବେଳେ ଦେଖିଥିବା ମାନସୀର ବିକଳ ମୁହଁଟି ବାରମ୍ବାର ନାଚି ଉଠିଲା । ଅର୍ପିତ ଛୁଟି ପରେ ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳେ ମାନସୀ ସେମିତି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ସୁଶାନ୍ତକୁ ଦେଖିଲା ପରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଇଥିଲା ମାନସୀ । ତା' ମନରେ ବସା ବାନ୍ଧି ସାରିଥିବା ଦଶା, ମହାଦଶା, ଗ୍ରହ, ନକ୍ଷତ୍ର, ରାଶି ଭଳି ବିକାରଗୁଡ଼ିକ ପୁଣି ପରିପୁଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ଭାବି ସୁଶାନ୍ତ ତା' ଦୁର୍ଯ୍ୟତଗାର ସାମାନ୍ୟତମ ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ଦେଲା ନାହିଁ ।

ଯେଉଁଦିନ ଲିପି ପଢୁଥିବା ସ୍କୁଲରୁ ତା' ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଫୋନ୍ କରି କୌଣସି କାରଣରୁ ଲିପିର ହାତ ଭାଙ୍ଗିଯିବା କଥା କହିଦେଲେ, ସେଦିନ ମାନସୀର ଅବସ୍ଥା ସାଂଘାତିକ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଲିପି ଓ ମାନସୀକୁ ତାଲୁରଖାନା ନେଇ ଉଭୟଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା କରେଇ ଘରକୁ ଆଣିବା ବେଳେ ସୁଶାନ୍ତ ଗୋଟେ ପ୍ରକାର ଘାଣ୍ଟି ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା । ଲିପିର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଠିକ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ମାନସୀ ଆବଶ୍ୟକତାଠାରୁ ଅଧିକ ଅସହାୟବୋଧକୁ ନିଜ ଭିତରେ ପାଳି ପୋଷି ବଢ଼ କରୁଥିଲା । ଲିପିର

ହାତଭଙ୍ଗାକୁ ନେଇ ସେ ଯେତିକି ବିକ୍ରତ ନ ଥିଲା ତା'ଠୁଁ ଡେଇଁ ବିଚଳିତ ହେବା କାରଣଟି ହେଲା, ସେଦିନ ବି ରୁଧିରାଚ ଥିଲା ।

ଏମିତି ଅନେକ ଘଟଣା-ଦୁର୍ଘଟଣାକୁ ନେଇ ମାନସୀ ଅସମ୍ଭବ ଭାବେ ଭାଙ୍ଗି ପଡୁଥିଲେ ଏବଂ ପରୋକ୍ଷରେ ନିଜକୁ ଦାୟୀ କରି ଏଥିରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭକୁ ବାଟ ଖୋଜୁଥିଲା । ଯେଉଁ ରୁଧିରାଚ ତାଙ୍କ ବାରଣ୍ଡାକୁ ଜଣେ ବାବା ଆସି ତାଙ୍କ ଘରର କିଛି ଉନ୍ନତି ଅବନତିର ଗୋପନୀୟ କଥା କହିବାକୁ ମାନସୀର ପାପୁଲିକୁ ନିରେଖି ଚାହୁଁଥିଲା ବେଳେ ସୁଶାନ୍ତ କ୍ରୋଧାଦିତ ହୋଇ ମାନସୀକୁ ଟାଣି ଆଣିଥିଲା ଓ ଏଇଭଳି ଭଣ୍ଡ ବାବାଙ୍କଠାରୁ ନିଜକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଦୂରେଇ ରଖିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲା । ବାବା ତ ଚାଲିଗଲେ, କିନ୍ତୁ “ରୁଧିରାଚ ଦିନ ତୋର ଘାତବାର, ଚିକେ ଜରି ରହି ଚଳିବୁ” ବୋଲି ଦେଇଥିବା କର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ତ୍ରଟି ମାନସୀର ସରଳ ମନ ଭିତରେ ଘର କରି ରହିଯାଇଥିଲା । ତା' ପରଠୁ ରୁଧିରାଚ ଆସିଲେ ମାନସୀର ମନ ଗହନରେ ଛାଇଯାଏ ଗୋଟିଏ ଉର୍ଦ୍ଧାସ ରାତିର ଅନ୍ଧାର । ସୁଶାନ୍ତ ଅନେକ ବୁଝାନ୍ତି । ଜୀବନର ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଅନୁଭବ କରି ଖୁସିରେ ରହିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତି । ଭାଗ୍ୟ, ଭବିଷ୍ୟତ, ରାଶି, ନକ୍ଷତ୍ର, ଦଶା, ମହାଦଶା ଭଳି ନିହାତି ଅସ୍ଵାଭାବିକ ଅନୁଭବକୁ ମନରୁ ଦୂରେଇ ଦେବାକୁ ସିଧାସଳଖ ନ କହି ଖୁବ୍ ଚତୁରତାର ସହ ନିଜ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମତକୁ ଆଣ୍ଡେ କରି ମାନସୀର କଅଁଳ ମନ ଭିତରେ ଲେସି ଦେବାକୁ ଅନବରତ ପ୍ରୟାସ କରନ୍ତି ସିନା, କିଛି ଫଳପ୍ରସ୍ତ ହୁଏନି । ଶେଷରେ ନାରବି ଯା'ନ୍ତି ସୁଶାନ୍ତ । ମନ ଭିତରେ ଛପା ସରିଥିବା ଚିତ୍ର ଓ ଚରିତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ସତରେ କ'ଣ ଏତେ ସହଜରେ ଲିଭେଇ ହୁଏ ! କହିବାବାହୁଲ୍ୟ, ଏବେ ରୁଧିରାଚ ଆସିଲେ ସୁଶାନ୍ତ ବି ଆନମନା ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି ଆପଣା ଆପେ ।

– “ଶୁଣ, ମୁଁ ଜଣେ ଭଲ ଆଷ୍ଟ୍ରେଲୋଜର୍ ସହ କଥା ହେଇ ତମ ବିଷୟରେ କହିଛି । ଚାଲ ଯିବା, ତୁମର ପାପୁଲିରେ ଅଦୃଶ୍ୟରେ କ'ଣ ସବୁ ଲେଖା ହେଇଛି ଚିକେ ଦେଖିନେବା ।” ବିହୃତ ନୁହଁ, ବରଂ ସହାନୁଭୂତିର ଲମ୍ବା ହାତଟେ ମାନସୀର ମଥାଯାଏଁ ନେଇ ପ୍ରସ୍ତାବଟିଏ ଥୁଅନ୍ତି ସୁଶାନ୍ତ । ମାନସୀ ଖୁସିରେ ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି, ସତେ ଯେମିତି କେଉଁକାକୁ ଏ କଥା ପଦକ ଶୁଣିବାକୁ ସେ ଡହଳବିକଳ ହେଇ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା । ଆଷ୍ଟ୍ରେଲୋଜର୍ଙ୍କ ଚାମରରେ ଲମ୍ବା ଧାଡ଼ିର ଅସହିଷ୍ଣୁତା ଅପେକ୍ଷା ତା' ଭାଗ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟତ ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିବାର ଉତ୍ସୁକତା କଥା ସୁଶାନ୍ତ ମାନସୀର ଆଖି ଦୁଇଟିରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ପଡ଼ି ପାରୁଥିଲା ।

ମାନସୀ ପିତୃପ୍ରତିମା ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କର ପାଦ ସ୍ପର୍ଶ କରୁଥିଲା ବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ଦୁଇ ବାହୁ ପ୍ରସାରି ତୋଳି ନେଇଥିଲେ । କକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଚୈକିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବାରୁ ଅଗତ୍ୟା ସୁଶାନ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରତିକ୍ଷାକ୍ଷୟରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଆଷ୍ଟ୍ରେଲୋଜର୍ ଜଣକ ମାନସୀର କଅଁଳ ପଢ଼ୁଥିଲା ପାପୁଲିଟିକୁ ନିଜ ପାପୁଲିରେ ଛୁଇଁବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏପଟ ସେପଟ କରି । ଓଃ କି ବିରକ୍ତିକର ସେ ଛୁଆଁ ! କେହି ଜଣେ ଯେମିତି ତା' ହାତକୁ ଧରି ନିଆଁ ଝାସରେ ତରଳେଇ ଦେଉଛି । ହାତଟିକୁ ଟାଣି ଆଣିବାବେଳେ ଜ୍ୟୋତିଷ ଜଣକ ଆହୁରି ଜୋରରେ ଧରି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଲମ୍ବା ଥିବା ରେଖାଟିକୁ ଚିହ୍ନେଇ କହୁଥିଲେ, ଏଇ ରେଖାଟି ହିଁ ପ୍ରେମରେଖା । ମୋ' ଯାଏଁ ତମକୁ ଟାଣିବାର ଇଏ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସେତୁ । ଆହୁରି କ'ଣ ସବୁ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲା ବେଳେ ମାନସୀ ହାତଟିକୁ ଟାଣି ଆଣି ସେ କୋଠର ଭିତରୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ କରି ସାରିଥିଲା । ଗାଡ଼ିରେ ବସି ଫେରୁଥିଲା ବେଳେ ମାନସୀ ଗୋଟାପଣେ ଭିଜି ସାରିଥିଲା । ସୁଶାନ୍ତ ପଚାରିଥିବା କୌଣସି କଥା ତାକୁ ଆଉ ଶୁଣୁ ନ ଥିଲା ।

– ଶିବାଜୀ ନଗର, ଉମରକୋଟ, ନବରଂଗପୁର

ଇ ଖଣ୍ଡ ରୁଟି ନେଇ ଯେବେ ବାହାରକୁ ଗଲି, ଦେଖିଲି ବାହାରେ କେହି ନାହାନ୍ତି, ଯାହା ଭାଗରେ ଏ ରୁଟି ପଡ଼ିବ । ପଛକୁ ଫେରି ଆସିଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲି ଛୋଟ କୁକୁର ଛୁଆଟା ଅନେଇ ରହିଛି ମୋ' ହାତରେ ଥିବା ରୁଟିକୁ । ଛୋଟିଆ ଖଣ୍ଡଟେ ତା' ଆଡ଼କୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲି । ରୁଟି ଖଣ୍ଡଟିକୁ ଧରି ବସିପଡ଼ି ସେ ଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ତା' ଲୋଭ ଥିଲା ମୋ' ହାତରେ ଥିବା ବାକିତକ ରୁଟିକୁ ଆରପତୁ କାଉ କେଇଟି ଉଡ଼ି ଆସିଲେ । ଯେଉଁଠି ଖାଇବା, ସେଇଠି ତ କାଉଗୁଡ଼ା ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କର ଅଧିକାର ଜାହିର କରିବେ । ମୁଁ ବି ଆଉ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ କରି ତଳେ ଥୋଇ ଦେଇ ଆସିଲି ସବୁତକ ରୁଟି । ଦୂରରୁ ଥାଇ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି । କାଉଗୁଡ଼ିକ ରୁଟି ପାଖକୁ ଆସି ଏପଟ ସେପଟ ଚାହିଁ ଖଣ୍ଡେଖଣ୍ଡେ ଉଠାଇ ଉଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି । ପୁଣି ଫେରି ଆସି ଆଉ ଖଣ୍ଡେଖଣ୍ଡେ ଉଠାଇ ନେଇ ଦୂରକୁ ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି ଯେ ଆଖି ପାଉନାହିଁ । ଏପଟେ କୁକୁର ଛୁଆଟି ଖାଉଥିବା ରୁଟି ଖଣ୍ଡକ ସହ ସେ ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ାକୁ ବି ଅନେଇ ରହିଛି । ଯାହାକୁ ପୂରାପୂରି ଖାଇବାକୁ ତା'ର ଇଚ୍ଛା, କିନ୍ତୁ ସାହସ ପାଉନି କାଉ ମୁହଁରୁ ଛଡ଼େଇ ଆଣିବାକୁ । କଅଁଳ ଶରୀରଟାକୁ ତା'ର କାଳେ ସେମାନେ ଖୁଞ୍ଚି ଦେବେ । ବଡ଼ ଅଜବ ଏ

ଲଘୁ ଗନ୍ଧ

ଭୋକ

ଭୋକର ଦୃଶ୍ୟ ! କେ ଜାଣେ କାଉଗୁଡ଼ାକ କେଉଁଠିକି ନେଇ ଯାଉଥିବେ ରୁଟି ଖଣ୍ଡସବୁ ! ନିଜର ଭୋକ ମେଣ୍ଟାଇବାକୁ ଆଉ ପରିବାର ମୁହଁରେ ମୁଠାଏ ଆହାର ଦେବାକୁ କାହିଁ କେତେ ଦୂରରୁ ଉଡ଼ି ଆସୁଥିବେ । ଏପଟେ କୁକୁର ଛୁଆଟା ମା'ଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ସାଧାନ ଭାବେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିବ, କିନ୍ତୁ ମନରୁ ମାତ୍ର ଖାଇବାର ଭୟ ଦୂର ହୋଇପାରୁ ନ ଥିବ । ଫଳରେ ସେ ଖଣ୍ଡିଏ ମାତ୍ର ରୁଟି ନେଇ ତା' ଭୋକ ମେଣ୍ଟାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଥିବ । ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲି । ମନରେ କାହିଁ କେତେ ପ୍ରଶ୍ନ, ତାହା କେବଳ ମନ ହିଁ କହିବ ।

– ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକାଲ କଲୋନୀ, ତ୍ରିନାଥ ମନ୍ଦିର, ରାୟଗଡ଼ା

ନାଲି ଗାମୁଛା

ହେମନ୍ତ କୁମାର ରାଉତ

ସେଦିନ ଭଗିଆ ହାଟରୁ ବାନ୍ଧିଥିଲା
ଛଅହାଡ଼ିଆ ନାଲି ଗାମୁଛା
ତା' ଟିକି ଜୀବନ ପରି ଖୋଲା
ଫୁଲ ପରି ହାଲୁକା ।

କେବେ ଠେକାକରି ଭିଡ଼ିଦେଲେ
ପିଇ ଯାଉଥିଲା ଗୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟର ନିଆଁ
ଅଣ୍ଟାରେ ଭିଡ଼ିଦେଲେ ମାଡ଼ିବସେ
ହାତୀ ପରି ଅମାପ ବଳ ।
ଶୀତରେ ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ ଦେହସାରା ଉଷ୍ମ
ମାଟି ପରି ଶୋଷିନିଏ ଗମଗମ ଝାଳ
କେବେ କାମରୁ ଫେରି ଖାଲି ଗାମୁଛାରେ
ପଡ଼ିଗଲେ ନିଘୋଡ଼ ନିଦ ।

ସେଦିନ ସୁଧ ଖୁଲାପ କରିବାରୁ
ଲୋକଟାର ଗାଳିରେ ଜକେଇ ଆସିଥିଲା ଲୁହ
ପୋଛି ଦେଇଥିଲା ଖୁବ୍ ନିରୋଳାରେ ।
ଦୁଃଖମାନଙ୍କୁ କବଳିତ କରି ପିଞ୍ଜ ଅଗାଡ଼ି
ଧାନବିଲର ହିଡ଼ମୁଣ୍ଡରେ ଶୋଇଥିଲା
ନିର୍ଲସ୍ତ ହୋଇ ।
ମଣିଷର ଦୁଃଖମାନଙ୍କୁ ଢାଳି ରଖିଥିଲା
ଚିରସାଥୀ ନାଲି ଗାମୁଛା
ମଶାଣିରେ ଜଳିଯିବା ଆଗରୁ
ହୁଡ଼ିକିନି ଜଳିଗଲା, ଗୋଟିଏ ପୁହୁର୍ତ୍ତରେ
ଏକାକାର ଜୀବନ ଯାତ୍ରାର ।

— ରାଜନଗର, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା

ଚାରିଟି କବିତା

ପ୍ରତିବନ୍ଧ

ଏକୁଟିଆ ଘରେ ଏକାକୀ ଚେରୁଲ
କାତ ଉପରେ ଛାଇ
ଆସ୍ତେ କରି ପଚାରେ
“ଭଲ ଅଛ ନବନୀତା ?”
ତା' କପୁର ଧୂଆଁ ଆହୁରି ଧୂମା ସ୍ଵରରେ
ରୁପିରୁପି ଉତ୍ତର ପଠାଏ ।

ଧର୍ଷଣ ରାତିର ସ୍ମୃତି

ପୁରୁଷ: ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କୋଇଲିର ସ୍ଵର
ନାରୀ: ସେଦିନ ଚନ୍ଦ୍ର ନ ଥିବା ରାତି ବୃକ୍ଷର
ପୁରୁଷ: ଶାଳ-ପିଆଶାକର ଅରଣ୍ୟରେ ଓହ୍ଲେଇଥିଲା ପକ୍ଷୀ
ନାରୀ: ସୁନ୍ଦରୀ କାଠର ଅରଣ୍ୟରେ ଆସିଥିଲା ବାଘ
ପୁରୁଷ: ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାମୟୀ ବସନ୍ତ ପବନରେ
ନାରୀ: ରକ୍ତାକ୍ତ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ପଡ଼ିରହିଛି ।

ନବନୀତା ଦେବସେନ

ଅକ୍ଷର
ପ୍ରତିଦିନ ରାତି ନଇଁ ଆସିଲେ
ମୁଁ ତାକୁ ଖୋଜି ଆଣେ
ମୁଁ ତା' ଆଖିରେ ଆଖି ରଖେ
ସକାଳ ହେଲେ ଲ ପୁଣି ଦୁଇ ଆଖିରେ
ସଂସାର ସମ୍ଭାଳେ
ଉଡ଼ିଯାଏ ଅକ୍ଷରର ପକ୍ଷୀ ।

ଉତ୍ସର୍ଗ ପତ୍ର

ଏଇଠି ଦସ୍ତଖତ କଲି—
ଏଇ କଳାମେଘ ତଳେ ।
ଏଇ ଚିଠି ତୁମକୁ ମୋର ।
— ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁସୂଜନ
: ପ୍ରବାସିନୀ ମହାକୁଡ଼

ଗୀତି-କବିତା

ମଣିଷ ବୁଝେନି କିଆଁ

ସୁଧାର କୁମାର ଦାସ

ମଣିଷ ପାଖରେ କାହିଁକି ରହିଛି
ଛୋଟ ବଡ଼ ଜାତି ପ୍ରଥା
ସବର୍ଣ୍ଣ ମଣିଷ ଅସବର୍ଣ୍ଣ କହି
ଅନ୍ୟକୁ ଦେଉଛି ବ୍ୟଥା ॥

ଧର୍ମ ଭିତରକୁ ଜାତି ଗଣି ହୁଏ
ଇଶ୍ଵରଙ୍କ ଜାତି କାହିଁ
ସବୁ ଧର୍ମ ସବୁ ସମ୍ପଦାୟରେ
ଇଶ୍ଵର ଅଛନ୍ତି ରହି ॥

ଇଶ୍ଵର ଚିହ୍ନିତ ସବୁ ମଣିଷକୁ
ଜାଣନ୍ତିନି ଜାତି ପତି
ଗୁହାରି ଶୁଣନ୍ତି ତନ୍ମୟ ମନେ
ଭକତଠି ରଖୁ ପ୍ରୀତି ॥

ଏତେ କଥା ଯଦି ଇଶ୍ଵର ଜାଣନ୍ତି
ମଣିଷ ବୁଝେନି କିଆଁ
ଧର୍ମର ଗୁଳା ଗିଳାଇ ତାକୁ କେ
କଲା ହାୟ ଅର୍ପିନିଆ ॥
— ତରାବୋଇ, ଜଟଣୀ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା

ତମ ସହ ନରେଶ୍ ମଣ୍ଡଳ

ଗୀତ ରାତିରେ ତମକୁ ମୁଁ
ସ୍ଵପ୍ନରେ ଭେଟିଛି ।
ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛ ତମେ
ଠିକ୍ ଗୋଟାଏ
ଅନ୍ୟମାନସ୍ ରହୁ ଭଲି...

ଗୋଟାଏ ଅପସ୍ୟାତିର
ପ୍ରେମିକ ବୋଲି
ମୋତେ ତମେ ବାରମ୍ବାର
ଦଂଶନ କରୁଛ ତୁମ୍ଭନରେ...
ମାଗୁଛ ଅସଂଖ୍ୟ
ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର
ଶବ୍ଦ...

ଯଦିଓ ତମେ
ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣ
ଆମ କ୍ଷତାକ୍ତ ସମ୍ପର୍କର
ରହସ୍ୟ କେତେ ଅସହିଷ୍ଣୁ... !
— ଦେବ ନିବାସ, ଭଦ୍ରକ

ଢେଉ

ଡ. ଅବନୀ ପ୍ରଧାନ

ଏ ସାରା ଜୀବନ ତ ଗୋଟେ ଝିଲି
ଝିଲି... ।
ଝିଲି ଝିଲି... ଢେଉ ଢେଉକା... ଢେଉ ତୋଳେ ।
ତରଂଗ ଆଂକେ ।
ତୋଳୁତୋଳୁ ଢେଉ... ଖେଳେ, ଖେଳାଏ... ।
ସେଇ ଢେଉ ଆଉ କ'ଣ କି ?
ଉତ୍ତରଣ / ଉଲ୍ଲଂଘନ / ଉଲ୍ଲଂଘନ / ଉଦ୍‌ବେଳନ...
ଠିକ୍ ! କବିତା ପରିକା
ଢେଉ ଢେଉକା ॥

ଢେଉ ପ୍ରାବଲ୍ୟରେ
ହୀରାରଂଗ ହରରଂଗୀ... ଚିକ୍‌ଫିକ୍, ଲୁଚ୍‌ପାଚ୍, ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଲୁଚ୍
ସଗାସର୍, ତଟାପର୍ ॥

ହୀରା ବୋଇଲେ ନୀରବ ମୋଦି, ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ତକେଇତି,
ମାଲ୍ୟା ମାନେ ପଳାତକ ।
ଜାଣନ୍ତୁ ! ପ୍ରିୟଜନେ !! ସମାଜ ଆଗ
ଦେଶ ଆଗ ॥

ଢେଉର ଗୋଟେ ଭଲଗୁଣ ଯେ ସେ ଉତୁରେ
ଉତୁରୁ ଉତୁରୁ ପଦାକୁ ପଡ଼େ, ବିଦାରେ
ଆଗକୁ ମାଡ଼େ, ମୋଡ଼େ, ବାଟ ନବିଗାଡ଼ି... ଆଗକୁ ଆଗକୁ
ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବିଛାଡ଼େ ।
ଢେଉ ତୋଳୁତୋଳୁ... ଅଜ୍ଞାନତେ ପ୍ରଳୟ ତୋଳେ... ।
ତରଂଗ ଆଣେ, ତରଂଗ ଭଂଗ ବିଂବ ଦେଖାଏ ।
ଉନ୍ନାଦ ଦିଏ ।
କପଟ ନ କରି... ଭଲ ପାଇ ବସେ । ବାସ୍ ।
ସେ ଢେଉ । ଢେଉ ଆଉ କ'ଣ କି ?

— ମୋଟେଲ୍ ଛକ, ଭି.ଆଇ.ପି. ରୋଡ, ଗବସାହି, ଭଦ୍ରକ

ମାଆଙ୍କ ପ୍ରେରଣା ମୋତେ ଲେଖିବା ପାଇଁ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରିଛି...

ପ୍ରିୟବ୍ରତ ପାତ୍ରଙ୍କ ଜନ୍ମ କଟକ ଜିଲା ଆଠଗଡ଼ର ଖୁଣ୍ଟୁଣୀ ଗାଁରେ। ପିତା ରାଧାମୋହନ ପାତ୍ର ଓ ମାତା ପ୍ରଭାତନଳିନୀ ପାତ୍ର। ଉତ୍ତମ ବିଜ୍ଞାନରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଡିଗ୍ରୀ ହାସଲ ପରେ ଏବେ ଦେଢ଼ାମାଲର କପିଳାସ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟାପନାରତ । ବିଜ୍ଞାନର ଛାତ୍ର ହେଲେ ହେଁ ଭାଷା-ସାହିତ୍ୟରେ ରୁଚି ରଖିଥିବା ପାତ୍ର ମନନଶୀଳ ପ୍ରବନ୍ଧ ରଚନା ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିବଦ୍ଧ...

ପ୍ରିୟବ୍ରତ ପାତ୍ର

ଜୀବନରେ ସବୁ ପ୍ରଥମ କାମର ସ୍ମୃତି ତିର ଅଭୁଲ। ପ୍ରଥମ କରି ସ୍କୁଲ ଯିବା, ପ୍ରଥମ ସିନେମାଦେଖା, ପ୍ରଥମ ଭଲପାଇବା, ପ୍ରଥମ ଭୁଲ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ପ୍ରଥମ ଲେଖାକୁ ଭୁଲିବା ସହଜ ନୁହେଁ। ଭୁଲି ହେଲ ଆସିଲେ ବି ବାରବାର ସେ ସ୍ମୃତି ଜୀବନକୁ ଫେରିଫେରି ଆସୁଥାଏ। ମୁଁ ବା ଏଥିରୁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେବି କିପରି ?

୨୦୦୪ ମସିହାର କଥା। ଆମ ଆଠଗଡ଼ରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା ସାପ୍ତାହିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର 'ପହରା'ରେ ମୋର ଏକ ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା, ଯାହାର ଶୀର୍ଷକ ଥିଲା 'ନବମ ଶ୍ରେଣୀ ଝିଅ'। ଏହାଥିଲା ଅରୁଚିକର ଆଧୁନିକ ଗୀତ ଉପରେ ଏକ କଟାକ୍ଷ। ସେତେବେଳେ ଏପରି ଏକ ଗୀତ ସହର, ବଜାର, ଗାଁଗଣ୍ଡା ଓ ଯୁଆଡ଼େ ଗଲେ କାନରେ

ବାଜୁଥିଲା। ଏହି ଗୀତଟା ଶୁଣିବାକୁ ଆମକୁ ଯେତେବେଳେ ଭଲ ଲାଗେନା, ସେତେବେଳେ ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁଥିବା ଝିଅମାନଙ୍କୁ କିପରି ଲାଗୁଥିବ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ। ଉଚ୍ଚ ଆଲୋଚନାଟି ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ପରେ ମୋ' ନିକଟକୁ ଅନେକ ଫୋନ୍ ଆସିଥିଲା। ପ୍ରଶଂସା ମଧ୍ୟ ମିଳିଥିଲା। ସେହିଦିନଠାରୁ ବିଭିନ୍ନ ପୁସ୍ତକପତ୍ର, ପତ୍ର-ପତ୍ରିକାରେ ମୋର ଲେଖାମାନ ପ୍ରକାଶ ପାଇଆସୁଛି।

ବିଜ୍ଞାନର ଛାତ୍ର ହେଲେ ହେଁ, ଆମ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ପୁସ୍ତକପତ୍ର 'ଆରୋହଣ'ର ସଂପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀରେ ରହି ପ୍ରବନ୍ଧ ରଚନା ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରିଛି। ମୋ' ମାଆ ଜଣେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ। ସେ ଅନେକ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି। ତାଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ମୋ' ସାରସ୍ୱତ ଜୀବନକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରିଛି। ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ପୁସ୍ତକ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଆଶା ଅଛି।

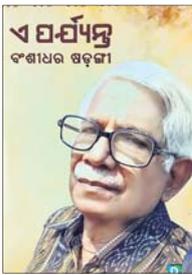
ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

କବି: ବଂଶୀଧର ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ପ୍ରକାଶକ: ଦକ୍ଷ ବୁକ୍ସ, କଟକ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୮, ମୂଲ୍ୟ: ଟ. ୫୯୯/-

କବିରଚିତ ମୋଟ ୭ଟି କବିତା ବହିକୁ 'ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ'ରେ ସାମିଲ କରାଯାଇଛି। ବହିଗୁଡ଼ିକ ହେଲା- 'ସମୟ ଅସମୟ', 'ସ୍ଥବିର ଅଶ୍ୱାରୋହୀ', 'ଶବ୍ଦରା ଚର୍ଯା', 'ଛାୟା ଦର୍ଶନ', 'ଶୂନ୍ୟ ସଂହିତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କବିତା', 'ସ୍ୱରୋଦୟ' ଏବଂ 'ଆଉ କେତେ ବାଟ'। 'ଛାୟା ଦର୍ଶନ'ରେ କବି ହରିହର ମିଶ୍ରଙ୍କର ଏକ ଗଦ୍ୟଲେଖ (ଛାୟା ଦର୍ଶନ: ଏକ ଅନୁଭବ), 'ଶୂନ୍ୟ ସଂହିତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କବିତା'ରେ କବି

ମନମୋହନ ଦାଶଙ୍କର ଏକ ଗଦ୍ୟଲେଖ (ଶୂନ୍ୟ ସଂହିତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କବିତା: ଏକ ଉପଲବ୍ଧି) ଓ 'ସ୍ୱରୋଦୟ'ରେ କବିଯତ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ରଦିତ୍ୟ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀଙ୍କ ରଚିତ 'ସ୍ୱରୋଦୟ ସମ୍ପର୍କରେ' ସହିତ କବିଙ୍କ କବିତା ସମ୍ପର୍କରେ କଟିପୟ ପାଠକୀୟ ମତ ଓ ପରିଶିଷ୍ଟରେ ଅକ୍ଷରକ୍ରମରେ କବିତାର ଶୀର୍ଷକ ସଂଯୋଜିତ ହୋଇଛି। ଇନ୍ଦ୍ରଦିତ୍ୟ କହନ୍ତି: ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ କବିତା "ଦହନ ଭିତରୁ ବଞ୍ଚିବାର ସମ୍ଭାବନାକୁ ନେଇ ସମୃଦ୍ଧ"। ମନମୋହନ କହନ୍ତି: ବଂଶୀଧରଙ୍କ 'କବିସଭାଟି ପ୍ରଳୟ ଏବଂ ମହାପ୍ରଳୟର ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଇଲାକାରେ ବିଚରଣ କରୁଥାଏ'। ହରିହର କହନ୍ତି: 'କବି ଚିରାଚରିତ ସତ୍ୟ ଭିତରେ ଅନ୍ଧ ଭାବେ ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରିବାର ଭାବାବେଗରେ ଭାସି ଯାଇନାହାନ୍ତି'। କବି ଭାବେ ବଂଶୀଧରଙ୍କ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଓ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା, ସାଧନା ଓ ସିଦ୍ଧିକୁ କଲିବା ପାଇଁ 'ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ' ଅବଶ୍ୟ ପଠନୀୟ।

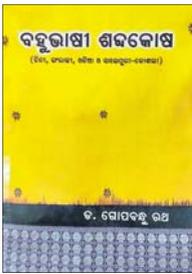
ବହୁଭାଷୀ ଶବ୍ଦକୋଷ

ଲେଖକ: ଡ. ଗୋପବନ୍ଧୁ ରଥ

ପ୍ରକାଶକ: ବାଣୀପାଣି ପ୍ରକାଶନ, ବଲାଙ୍ଗୀର

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୮, ମୂଲ୍ୟ: ଟ. ୨୦୦/-

୧୩୪ ପୃଷ୍ଠାର ଏହି ବହୁଭାଷୀ ଶବ୍ଦକୋଷଟି ହିନ୍ଦୀ, ଇଂରାଜୀ, ଓଡ଼ିଆ ଓ ସମ୍ବଲପୁରୀ-କୋଶଳୀ ଶବ୍ଦକୁ ନେଇ ଏକ ନୂଆ ତରଳାରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଛି। 'ଅଗ୍ରଲେଖ'ରେ ଲେଖକ କହନ୍ତି: "ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଶବ୍ଦକୋଷଟିକୁ ସୁଖପାଠ୍ୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଗର ଆଦ୍ୟ/ପ୍ରାନ୍ତରେ ଭାଷା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କିଛିଟା 'ସାମାନ୍ୟ କଥନ'ର ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଏକ ଅଭିନବ ଧାରାରେ ଅଭିଧାନ ପ୍ରଣୟନର ସୂତ୍ରପାତ କରାଯାଇ ପାଠକବର୍ଗଙ୍କର ରୁଚିବୋଧ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଛି।" ଶବ୍ଦକୋଷଟିର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଲା ଏଥିରେ ଅକ୍ଷରକ୍ରମରେ କେବଳ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଭିନ୍ନତା ସୂଚୀତ ହୋଇଛି। ଅନ୍ୟ ଅଭିଧାନ ପରି ଏଥିରେ କ୍ରିୟା, ବିଶେଷ୍ୟ ଓ

ବିଶେଷଣ ଆଦି ଦର୍ଶାଇ ଶବ୍ଦକୋଷଟିକୁ କ୍ୱାଚିକର କରାଯାଇ ନାହିଁ। ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ବାକ୍ୟରେ ତା'ର ପ୍ରୟୋଗର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଯାଇଛି। ହିନ୍ଦୀ, ଓଡ଼ିଆ ଓ ସମ୍ବଲପୁରୀ-କୋଶଳୀ ଭାଷାରେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ସମାନ ଓ ବୋଧସାପେକ୍ଷ, ସେ ଶବ୍ଦର ପୁନରୁଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଯଦିଓ ଏପରି କରାଯିବା 'ଶବ୍ଦ'ର ସ୍ପଷ୍ଟତା ପାଇଁ ଜରୁରୀ ଥିଲା। ଏକକ ଉଦ୍ୟମରେ ଏକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଲୋଡ଼ୁଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଏକ ପ୍ରଶଂସନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ। 'ଶବ୍ଦକୋଷ'ଟିର ବହୁଳ ପ୍ରସାର ଆମେ କାମନା କରୁଛୁ।

ମନ ପ୍ରଜାପତି

ଉଡ଼େ ପ୍ରୀତିଫୁଲେ

ଗୀତିକାର: ହଂସନାଥ ମୁକୁଳ

ପ୍ରକାଶକ: ଆତ୍ମ, ଖଣ୍ଡଗିରି, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୮, ମୂଲ୍ୟ: ଟ. ୨୨୫/-

୧୯୨ ପୃଷ୍ଠାର ଏହି ସଂକଳନଟିରେ ସଂଯୋଜିତ ଗୀତିକବିତାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାଣଧର୍ମରେ ଆଧୁନିକ। ଏସବୁ ଗୀତକୁ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଗୀତିକାର ଓ ସଙ୍ଗୀତକାରମାନେ ଲୋକସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଚାରିତ କରିଛନ୍ତି। ପ୍ରଚ୍ଛଦକାର ଶଶୀକାନ୍ତ ରାଉତ କଲମ ଓ କଣ୍ଠର କାମକୁ ତୁଳାରେ ସମାହିତ କରି ବହିଟି ପାଇଁ ଏକ କୁସୁମିତ ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାର ଗଢ଼ିଛନ୍ତି। 'ଅମାନିଆ ମୋର ମନ/କେତେବେଳେ ମାନେ କେତେବେଳେ ନାହିଁ' ଅର୍ଥେଣା ରାତିଦିନ', 'ସପନେ ତୁମକୁ ଦେଖିବି ବୋଲି ମୁଁ/ନିଜକୁ ଡାକୁଛି ନିତି/ତୁମ ଭାବନାରେ ଏମିତି ମଜ୍ଜି/ ନିଦ ଦିନା ପାହେ ରାତି- ଏହିପରି ବହିସାରା ଖାଲି ସ୍ମୃତି ଓ ସ୍ୱପ୍ନର ପୁଆରା ଛୁଟିଛି। ଅଭୁଲ ଚିତ୍ରକଳ୍ପର ସହଯା ସାମ୍ବାସାମ୍ନି ହେବାର ଅବାକ୍‌ପଣିଆ ପାଠିକାପାଠକଙ୍କ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରାପ୍ୟ ଏ ବହିଟିରୁ।

ଲୋକ ସଂସ୍କୃତି

ସମ୍ପାଦକ: ଡ. ଦୁର୍ଗାମାଧବ ନନ୍ଦ

ପ୍ରକାଶକ: ଲୋକ ସଂସ୍କୃତି ଗବେଷଣା ପରିଷଦ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୮, ମୂଲ୍ୟ: ଟ. ୫୦/-

ପରିଷଦ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଏ ବହିଟି ହେଉଛି 'ଲୋକପର୍ବ ବିଶେଷାଙ୍କ'। ସନ୍ନିହିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି- ଦୋଳପର୍ବର ପରମ୍ପରା, ଓଡ଼ିଶାର ପର୍ବପର୍ବାଣି, ବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ପର୍ବ: ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅନୁଶୀଳନ, ଓଡ଼ିଶା ସାଂସ୍କୃତିକ ପର୍ବ, ଭଦ୍ରକ ଅଞ୍ଚଳର ଏକ ନିଆରା ପର୍ବ ଭୃତକେଳି, ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳୀୟ ଓଡ଼ିଶାର ଗଣପର୍ବ- 'ନୂଆଁଖାଇ', କନ୍ଧମାଲର ଦୀର୍ଘ ପର୍ବ, ନୂଆପଡ଼ା ଜିଲାର 'ପୁରା ଉଆଁସ ପର୍ବ' ଓ ମୟୂରଭଞ୍ଜର 'ରୁସୁପର୍ବ' ଇତ୍ୟାଦି। ଡ. ବେଣୀମାଧବ ପାଢ଼ୀ, ଅରବିନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ, ସୁଦର୍ଶନ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ଶ୍ରୀଶ ପଟ୍ଟେଲ ଓ ମନାନ୍ତ ମହାନ୍ତି ପ୍ରମୁଖ ବହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଲେଖକ ନିଜର ନିବନ୍ଧ ଦେଇ ସଂକଳନଟିକୁ ବେଶ୍ ସମ୍ପନ୍ନ କରିଛନ୍ତି।

ଅଭୁଲ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ

ଲେଖକ: କାଳୀପଦ ପଣ୍ଡା

ପ୍ରକାଶକ: ଜୟନ୍ତୀ ପ୍ରକାଶନୀ, ବାଲେଶ୍ୱର

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୮, ମୂଲ୍ୟ: ଟ. ୧୨୦/-

ବହିର ଆଦ୍ୟଲେଖରେ କାଳୀପଦ ଲେଖିଛନ୍ତି, "ଏ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ସ୍ଥାନିତ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲାର ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରର ୧୦୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ କେତେଜଣ ନିଜର କୃତିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମ କରିଆରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚିତି ନିର୍ମାଣ କରି ଇହଜଗତରେ ନାହାନ୍ତି, ସେହି ମହାନ ବିବଂଗତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ସମାଧ୍ୟକ୍ତ ସ୍ମୃତି-ଆଲୋଚ୍ୟା ଯେଉଁସବୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ଲେଖକ ତାଙ୍କର ଏଇ ବହିରେ ପରିଚିତ କରାଇବାକୁ ଚାହଁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ହେଲେ ଡ. ରବୀନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଦାସ, ସାଂସଦ ଚିନ୍ତାମଣି ଜେନା, ଡ. ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ମହାପାତ୍ର, ତାଳୁର ରାଧାଦେବୀ, କବି ବ୍ରଜନାଥ ରଥ, ଡ. ଦୁର୍ଗାପ୍ରସାଦ ପଣ୍ଡା, କବି ଚନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମହାନ୍ତି, ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟିକ ବୀରବର ଓତା ଓ ଡ. ଗାୟତ୍ରୀ ପଣ୍ଡା ପ୍ରମୁଖ। ଆଲୋଚ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ଲେଖିବିଏବି ଅନେକ ତଥ୍ୟର ଅପେକ୍ଷା ରଖେ। ସୁଖର କଥାଯେ, ଲେଖକ ସେ କଣ୍ଠ ସହନ କରି ବହିଟିକୁ ସମୁଦାୟ ସଂଗ୍ରହଣୀୟ କରାଇବାର କଣ୍ଠ ଉଠାଇଛନ୍ତି। ବହିଟିକୁ ପଢ଼ିଲେ ଚିତ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱମାନଙ୍କୁ ତ ଜାଣିହେବ, ଅପରନ୍ତୁ ପାଠକଙ୍କୁ ଲାଗିବ ଯେପରି ଖଣ୍ଡେ ଗପ ବହି ସେ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି।

ଇନ୍ଦ୍ରଦିତ୍ୟ

(ଓଡ଼ିଆ ଗନ୍ଧ ବିଶେଷାଙ୍କ)

ସଂପାଦକ: ଡ. ଦିଲୀପ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ

ପ୍ରକାଶକ: ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ, ଏସ୍.ସି.ଏସ୍. କଲେଜ, ପୁରୀ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୮, ମୂଲ୍ୟ: ନିଃଶୁଳ୍କ

'ଇନ୍ଦ୍ରଦିତ୍ୟ' ପୁରୀ ସାମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ କର୍ତ୍ତୃକ ପ୍ରକାଶିତ ବାର୍ଷିକ ପୁସ୍ତକପତ୍ର ଏବଂ ଏଥର ଏହା 'ଓଡ଼ିଆ ଗନ୍ଧ ବିଶେଷାଙ୍କ' ଭାବେ ପ୍ରକାଶିତ। ଏଥିରେ ଫକୀର ମୋହନଙ୍କ 'ରେବତୀ', 'ରାଣ୍ଡିପୁଅ ଅନନ୍ତା', 'ଗାଠୁଡ଼ି ମନ୍ତ୍ର', ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ବୁଢ଼ା ଶଙ୍ଖାରି'; ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ମାଗୁଣିର ଶଗଡ଼', 'ନୀଳ ମାଷ୍ଟାଣୀ; କାଳିନ୍ଦୀଚରଣଙ୍କ 'ମାଂସର ବିକାପ'; ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶେଷ ହସ'; ଅକ୍ଷୟ ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଡିମିରି ଫୁଲ'; ମନୋଜ ଦାସଙ୍କ 'ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଅଭିସାର', ବାଣୀପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ପାଟଦେଙ୍କ' ଓ ପ୍ରତିଭା ରାୟଙ୍କ 'ମୋକ୍ଷ' ଗନ୍ଧ ସ୍ଥାନିତ। ଏ ସବୁ ଗନ୍ଧ ନିଜନିଜ ବିଶେଷ ଗୁଣ ଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ଗନ୍ଧ। ବହିଟି ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ ତଥା ଗନ୍ଧରସିକମାନଙ୍କ ପଠନତୃଷ୍ଣା ଚରିତାର୍ଥରେ ଅବଶ୍ୟ ପଢ଼ୁକୃତ ହେବ।

